

Sectie België-Democratische Republiek Congo van de Interparlementaire Unie

30 OKTOBER TOT 6 NOVEMBER 2021

Zending van een delegatie van de sectie België-DRC van de Interparlementaire Unie in de Democratische Republiek Congo

Samenstelling van de delegatie

- de heer André Flahaut, voorzitter van de IPU-sectie België-DRC, erevoorzitter en lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers, minister van Staat
- mevrouw Nahima Lanjri, lid van de IPU-sectie België-DRC en lid van het Bureau van de Kamer van volksvertegenwoordigers
- de heer Samuel Cogolati, ondervoorzitter van de IPU-sectie België-DRC, voorzitter van het Bureau van de Belgische Groep van de IPU en lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers
- de heer Joris Van Den Bossche, secretaris van de IPU-sectie België-DRC en eerste directieraad bij de Kamer van volksvertegenwoordigers

Context van het bezoek

De heer Modeste Bahati Lukwebo, voorzitter van de Senaat van de Democratische Republiek Congo (DRC), nodigde bij brief van 27 september 2021 de heer André Flahaut en enkele leden van de IPU-sectie België-DRC uit voor een werkbezoek aan de Democratische Republiek Congo. Hij gaf aan dat zijn uitnodiging moest worden gekaderd in een streven om de historische vriendschapsbanden tussen de beide landen opnieuw aan te halen en te versterken, zoals ook al was gebeurd in 2012, toen de heer André Flahaut voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers was en een protocol tussen de beide assemblees werd afgesloten.

ZATERDAG 30 OKTOBER

1. De delegatie kwam op zaterdag 30 oktober 2021 op luchthaven N'Djili in Kinshasa aan en nam haar intrek in hotel Fleuve Congo in Gombe, Kinshasa.

ZONDAG 31 OKTOBER

2. De dag begon met een ontbijt in de residentie van **mevrouw Kathryn Brahy, algemeen vertegenwoordiger van de Federatie Wallonië-Brussel in de DRC**, in aanwezigheid van **mevrouw Caroline Désir, minister van Onderwijs in de Federatie Wallonië-Brussel**. Mevrouw Désir beëindigde die dag een eigen werkbezoek aan de DRC.

3. Vervolgens hield de delegatie halt aan het **standbeeld van Patrice Lumumba**, de eerste premier van het onafhankelijke Congo in 1960, en maakte zij kennis met de site van de **Échangeur de Limete, een cultureel centrum** in de wijk Limete met onder meer een museum voor hedendaagse en multimediale kunst en een bibliotheek. Het programma van het centrum is variabel en beoogt jongeren ruimte te geven voor verschillende types van artistieke expressie, met een klemtoon op hedendaagse kunstuitingen, zoals moderne schilderkunst en *breakdance*. De directeur-generaal van het Instituut voor Nationale Musea van Congo, de heer Placide Mumbembele, gaf er de delegatie een rondleiding in de tijdelijke expositie “Van de gedachte naar het geschrift”.

Er werden ideeën uitgewisseld over het vraagstuk van de al dan niet voorwaardelijke restitutie van Congolese kunst door België en andere westerse landen, er was een ontmoeting met verschillende organisaties die in het brede culturele veld actief zijn er werd een solidaire lunch aan de delegatie aangeboden. In de marge van deze activiteit riep de voorzitter van de Kamer van Koophandel van groot-Kasai België ertoe op om een bijdrage te leveren tot de bevordering van het (culturele) toerisme in de DRC, waarvoor mede door een verbetering van het zakenklimaat in de DRC meer mogelijkheden ontstaan.

4. Na een officiële ontvangst op het plein voor het gemeentehuis van Selembao, een gemeente in de buitenwijken van Kinshasa die met de Belgische gemeente Sint-Joost-ten-Node verbroederd is, toog de delegatie naar de **materniteit in de heuvels van Selembao**, waar ondersteuning wordt gegeven aan veelal jonge alleenstaande moeders uit de volkswijken van dit deel van Kinshasa. De kraamkliniek werd in 2014 opgericht met drie doelstellingen: de strijd tegen sterfte in het kraambed van moeders en kinderen, een betere toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg voor de lokale bevolking en een opstapje naar de verdere oprichting en uitbouw van gezondheidscentra en weeshuizen. De kliniek kampt nog steeds met een tekort aan materiaal, medicijnen en personeel, maar is niettemin een stap in de goede richting voor jonge vrouwen in nood.

5. 's Avonds werd een diner aangeboden door **mevrouw Isabelle Kibassa Maliba**, die tot april 2021 in België politiek actief was als bestendig afgevaardigde in de Belgische provincie Waals-Brabant en nu als adviseur van de President van de DRC werkt.

6. De ambassadeur van België in de DRC, de heer Jo Indekeu, onthaalde de delegatie met een werkontbijt in zijn residentie, waarin het programma en een aantal actuele dossiers in de DRC samen met zijn medewerkers werden overlopen.

7. In het Palais du Peuple, zetel van het Parlement van de DRC, vond een ontmoeting plaats met **de heer Modeste Bahati Lukwebo, voorzitter van de Senaat van de DRC.** In aanwezigheid van het voltallige bureau van de Congolese Senaat gaf hij een overzicht van het gedeelte van het programma dat in zijn opdracht was voorbereid. Hij overliep ook de interne hervormingen die door de Senaat tijdens deze legislatuur als prioritair worden beschouwd: naast de versterkte samenwerking met de provincies van het land en een evolutie op het vlak van digitalisering en communicatie wees hij op het streven van zijn instelling naar een activering van de parlementaire diplomatie, waarvan het werkbezoek van de IPU-sectie reeds een bewijs was.

De Belgische delegatie wees op het feit dat dit de eerste Belgische IPU-zending sinds het begin van de legislatuur in 2019 was, wat een bewijs vormt van het belang dat door het Belgische parlement en het land wordt gehecht aan de samenwerking met de DRC. Nu het dieptepunt van de COVID-19-crisis hopelijk voorbij is, beschouwden de leden van de delegatie het als een prioriteit om opnieuw werk te maken van rechtstreekse contacten met de DRC, een land dat met België verbonden is door een gemeenschappelijk verleden, maar vooral ook door de wens om opnieuw een sterk partnerschap aan te knopen. Er is ook een grote Congolese gemeenschap in Brussel, die mee haar schouders kan zetten onder een bilaterale samenwerking.

8. De delegatie werd vervolgens ontvangen door **de heer Christophe M'Boso, voorzitter van de Nationale Assemblée van de DRC.** Samen met zijn collega Bahati Lukwebo stelde hij een ontwerp van protocol voor samenwerking tussen de parlementen van België en de DRC voor. Hij overliep de kernpunten van dit ontwerp, dat gericht is op de verdere ontwikkeling van relaties en een versterking van de juridische en wetgevende capaciteit van het Congolese parlement. De samenwerking kan verschillende vormen aannemen: de organisatie van werkbezoeken en stages van parlementsleden en ambtenaren, de uitwisseling van ervaringen en informatie, de oprichting van een parlementaire documentatiefonds enz. Er wordt ook voorgesteld om het Belgische ontwikkelingsagentschap Enabel bij de samenwerking te betrekken, voor de financiering van bepaalde projecten.

De heer André Flahaut verwelkomde dit initiatief en wees op het protocol dat in 2012, onder zijn voorzitterschap van de Kamer, tussen de beide parlementen werd afgesloten. Dit nieuwe ontwerp van protocol zal, met toepassing van de geldende procedures, worden voorgelegd aan de bevoegde bestuursorganen van de Belgische Kamer en Senaat.

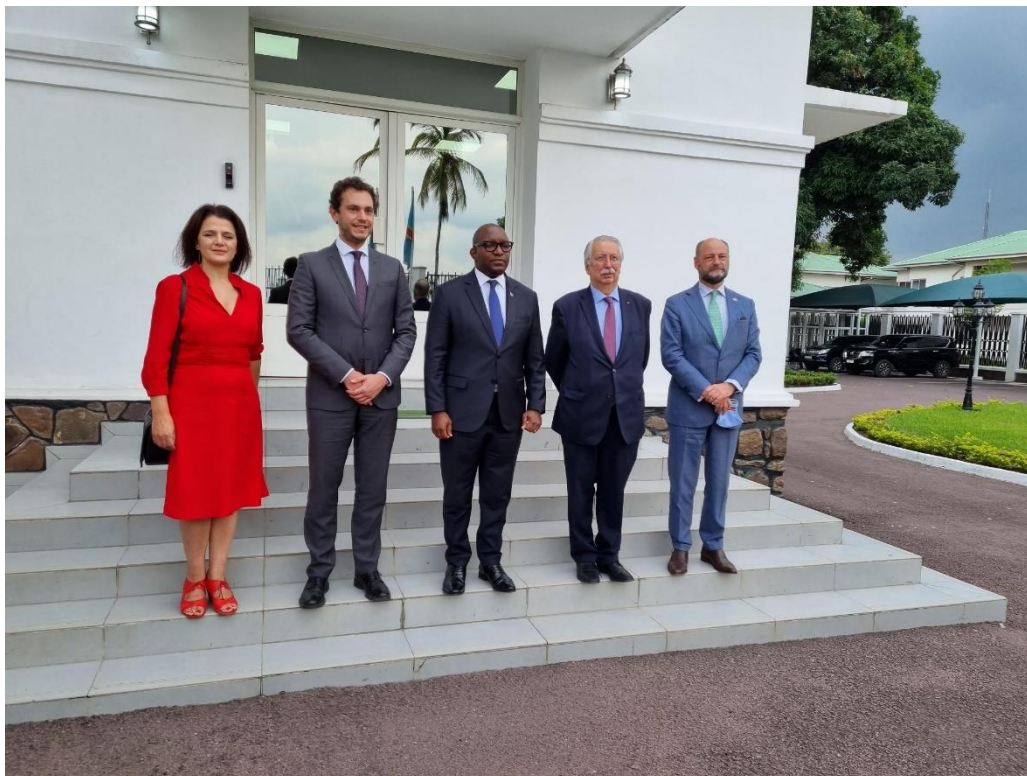
9. Na deze ontvangst van de voorzitters van het Congolese Parlement vond, eveneens in het Palais du peuple, een gedachtewisseling plaats met **vertegenwoordigers van de parlementaire oppositie van FCC (Front commun pour le Congo)**, een platform van 138 parlamentsleden die sinds de herschikking van de regering in april 2021 niet meer tot de regeringsmeerderheid behoren. Deze volksvertegenwoordigers, onder leiding van hun fractievoorzitter Didi Manara Linga, stipten de volgende prioriteiten en bezorgdheden aan:

- de samenstelling van de nationale onafhankelijke verkiezingscommissie (CENI) moet gebeuren in overeenstemming tussen meerderheid en oppositie en met steun van alle relevante actoren in de civiele samenleving en in de acht erkende religieuze gemeenschappen. De recente aanstelling van de voorzitter van de CENI, tegen het advies van de katholieke en de protestantse kerk in, en de afwezigheid van vertegenwoordigers van de oppositie in het orgaan zijn strijdig met dat uitgangspunt;
- de oppositie moet in de parlementaire werkzaamheden ruimte krijgen om haar rol te spelen in de verschillende bestuursorganen van de wetgevende macht, wat nu onvoldoende het geval is;
- het parlement moet haar rol als vertegenwoordiger van de eerste macht van het land op een sterkere manier opnemen, waardoor de toenemende dominantie van de President en zijn omgeving in het bestuur van het land tot het grondwettelijk bepaalde evenwicht wordt teruggebracht;
- de benoeming van rechters op alle niveaus en de uitoefening van de rechterlijke functie moet op een onafhankelijke wijze gebeuren, zonder inmenging van de uitvoerende macht;
- het veiligheidsbeleid in het onstabiele oosten van het land moet worden herzien, onder meer door de opheffing van de inefficiënte staat van beleg in de provincies Ituri en Noord-Kivu die zijn doel niet bereikt, wat onder meer bewezen wordt door een stijging van het aantal gewapende groepen. In de grote steden in andere regio's wordt eveneens een toename van het aantal incidenten vastgesteld;
- het economische beleid is een mislukking: de koopkracht daalt, de inflatie neemt toe en de toegang tot essentiële diensten als water, elektriciteit en vervoer gaan achteruit, terwijl aan de burgers een dure gsm-belasting opgelegd wordt;
- de corruptie neemt toe op alle niveaus, in het bijzonder door tribalisme en favoritisme;
- de belofte van kosteloos lager onderwijs wordt in de praktijk niet waargemaakt en de lonen van de leerkrachten worden niet tijdig betaald;
- alle gezondheidsindicatoren gaan er op achteruit, mede door een gebrek aan aangepaste infrastructuur;
- er wordt een agenda tegen de klimaatverandering aangekondigd, maar niet in de praktijk gebracht;
- de vrijheid van meningsuiting komt in het gedrang, zoals blijkt uit het feit dat journalisten die zich kritisch uitlaten over de presidentiële meerderheid het slachtoffer worden van intimidatie en willekeurige arrestatie.

De heer André Flahaut merkte op dat de geformuleerde kritiek identiek is aan de kritiek van de toenmalige oppositie, vóór de regeringsherschikking, en verklaarde dat de delegatie de argumentatie van meerderheid en oppositie op volstrekt gelijke voet zou beoordelen. Hij merkte ook op dat de regels voor de aanstelling van de leden van de CENI op gespannen voet staan met de in de Congolese Grondwet verankerde scheiding van kerk en staat.

10. In de namiddag vond een gedachtewisseling plaats met de **Congolese Eerste minister, de heer Jean-Michel Sama Lukonde Kyenge**, in zijn kabinet. Zijn regering is pas aangetreden in april 2021, naar aanleiding van de vorming van nieuwe parlementaire meerderheid tussen partijen die samen de zogenaamde "Union sacrée" uitmaken, en heeft in nauw overleg met President Tshishekedi een nieuw beleid uitgetekend, dat kan worden samengevat onder de noemer "Een sterke, welvarende en solidaire Staat". De Eerste minister erkende dat de DRC nog een jonge democratie is en verklaarde zich bewust te zijn van het belang van een neutraal en geloofwaardig verkiezingsproces, wat de betrokkenheid van de brede civiele samenleving bij de samenstelling en de werkzaamheden van de CENI verantwoordt.

Het belang dat de beide regeringen hechten aan samenwerking blijkt al uit het feit dat een van de eerste reizen van President Tshisekedi na zijn aantreden als staatshoofd een staatsbezoek aan België was. Vooral op militair vlak en in de domeinen onderwijs, ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse investeringen zou een intensivering van het bilaterale partnerschap zeer welkom zijn; de ontwikkeling van Congo moet daarbij telkens een rode draad zijn.

De heer André Flahaut merkte op dat het overleg tussen de beide regeringen al gestart is. Dat blijkt onder meer uit het recente werkbezoek van minister Caroline Désir, de samenwerking in het kader van het Belgisch ontwikkelingsagentschap Enabel en de geplande bezoeken aan de DRC van minister van Ontwikkelingssamenwerking Meryame Kitir en staatssecretaris Thomas Dermine, die onder meer als opdracht heeft om een oplossing te vinden voor het complexe vraagstuk van de restitutie van Congolese kunst. Over de teruggave van de relieken van de eerste regeringsleider van het onafhankelijke Congo, de heer Patrice Lumumba, werden al concrete afspraken gemaakt.

De heer Samuel Cogolati pleitte voor een onafhankelijk en neutraal proces dat naar legitieme verkiezingen in 2023 leidt.

Mevrouw Nahima Lanjri stelde dat elke nieuwe regering moet streven naar een beter beleid dan dat van haar voorgangers, waarbij het belang van de gewone burgers voorop moet staan. Beleid kan ook sterker worden als er op regelmatige basis in belangrijke dossiers wordt samengewerkt over de grenzen van meerderheid en oppositie heen.

11. Op verzoek van een aantal organisaties ging de delegatie in dialoog met een groep **vertegenwoordigers van de civiele samenleving in Congo**. De groep werd geleid door de heer Danny Singona (*Cadre de Concertation Nationale de la Société Civile*). Verder werd het gesprek aangegaan met vertegenwoordigers van de volgende organisaties:

- Collectif d'actions de la société civile;
- Mouvement des indignés de la situation sécuritaire en République démocratique du Congo;

- Build Peace and Develop;
- Réseau d'organisations des droits humains et d'éducation civique d'inspiration chrétienne;
- Collectif d'actions de la société civile;
- Forum pour les droits des femmes et des enfants du Congo.

De vertegenwoordigers stipten aan dat de randvoorwaarden voor een reële betrokkenheid van de civiele samenleving bij de politieke besluitvorming momenteel niet vervuld zijn: er is geen gestructureerd overleg en de organisaties beschikken niet over infrastructuur en financiële en andere middelen om op een correcte manier invulling te geven aan wat hun opdracht zou moeten zijn. Morele druk en financiële steun van België zouden welkom zijn. Bij de verlening van investeringssteun zou de prioriteit moeten liggen bij de kleine organisaties en KMO's, niet bij de multinationals.

De organisaties hamerden op het belang van een geloofwaardig verkiezingsproces: pas als de bevolking er op kan rekenen dat de parlementsleden en senatoren daadwerkelijk worden aangesteld op basis van legitieme verkiezingen, bestaat er een kans op een echte vertolking van de bezorgdheden en de belangen van de burgers en op meer cohesie in de samenleving. Dit zijn de belangrijkste andere prioriteiten die zij naar voor schoven: de realisatie van volledig gratis lager onderwijs, kosteloze basisgezondheidszorg, de strijd tegen paludisme en andere ernstige ziekten, de verbetering van de landbouwtechnieken, de gelijkheid van vrouwen en mannen, meer toekomstperspectieven voor jongeren door economische ontwikkeling, vrije meningsuiting en andere mensenrechten.

12. 's Avonds waren de volksvertegenwoordigers uitgenodigd voor een receptie op de **UTEX-site**. De delegatieleden André Flahaut en Nahima Lanjri werden ontvangen door de heer Jean-Philippe Waterschoot, CEO, en de heer Philippe Croonenberghs, voorzitter van de raad van bestuur van TEXAF. Deze in 1925 opgerichte vennootschap is het enige beursgenoteerde bedrijf dat al zijn activiteiten in de DRC uitoefent; zij is vooral actief in de domeinen vastgoed, steengroeves en digitalisering.

DINSDAG 2 NOVEMBER

13. De dag startte met een uitwisseling met de **minister van Defensie, de heer Gilbert Kabanda Rukemba**, en een aantal van zijn adviseurs en leidinggevende militairen op de site van het militaire

opleidingscentrum CHESD (*Collège des Hautes Études de Stratégie et de Défense*). De minister verklaarde de keuze van de vergaderlocatie vanuit het belang van academische vorming voor militairen: als de top van het leger bestaat uit competente en goed opgeleide personen, worden de kansen op een aangepast optreden in een instabiele omgeving groter.

Het Congolese leger FARDC (*Forces Armées de la République démocratique du Congo*) slaagt er onvoldoende in om op een behoorlijke manier invulling te geven aan sommige van zijn opdrachten. Zo komen snelle interventies slechts moeizaam tot stand door de omvang van het grondgebied en door de verantwoordelijkheid die verschillende militaire eenheden daarbij moeten opnemen. De hervormingen die zijn gestart in 2009 moeten daarom worden voortgezet tot alle doelstellingen ervan zijn bereikt. De regering heeft meer bepaald tien projecten geïdentificeerd die tijdens deze legislatuur tot een goed einde moeten worden gebracht. Het leger moet de partner van de bevolking worden: de civiele samenleving moet kunnen rekenen op bescherming van de strijdkrachten als hun fundamentele rechten in het gedrang dreigen te worden gebracht.

In verschillende tussenkomsten werd gewezen op het belang van een verregaande militaire samenwerking tussen België en de DRC, met name op het vlak van materieel, vorming en uitwisseling tussen de militaire inlichtingendiensten.

De heer André Flahaut bracht in herinnering dat een programma van militair partnerschap tussen België en de DRC werd afgesloten in de periode dat hij de Belgische minister van Defensie was. Nu is er nood aan een nieuw partnerschap.

De heer Samuel Cogolati stelde dat de noodzakelijke hervormingen in het Congolese leger dringend zijn door de voor 2024 aangekondigde terugtrekking van de VN-zending Monusco. Hij wees ook op de corruptie en de vele misstanden in de FARDC, zoals die in verschillende internationale rapporten naar voor komen.

Mevrouw Nahima Lanjri benadrukte de belangrijke opdracht van het leger voor de bescherming van burgers, met name in het instabiele oosten van het land. Vooral de rechten van vrouwen worden massaal geschonden, zoals met name blijkt uit de terugkerende berichten over verkrachtingen, waarbij ook regelmatig militairen betrokken blijken te zijn.

14. Vervolgens begaf de delegatie zich samen met de Congolese vice-minister van Oud-strijders, mevrouw Séraphine Kilubu Kutuna, naar de wijk Kasavubu, voor het **neerleggen van een erekrans aan het monument van de oud-strijders**. Daardoor werd erkenning gegeven aan het engagement van de Congolezen die in de eerste en tweede wereldoorlog hebben deelgenomen aan militaire operaties van de Belgische Staat en zo een bijdrage hebben geleverd tot het herwinnen van de vrijheid voor België. Verschillende sprekers wezen op de betekenisvolle rol die Congolese oud-strijders in het verleden hebben gespeeld in internationale conflicten waarbij België betrokken was.

15. 's Middags vond in de residentie van de Belgische ambassadeur een gedachtewisseling plaats met twee vertegenwoordigers van **MONUSCO** (*Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la stabilisation en République démocratique du Congo*), **de zending van de Verenigde Naties (VN) voor de stabilisering van de DRC**. De gasten waren **de heer David McLachlan-Karr en mevrouw Aurélie Fuchs**, beiden adjunct-verantwoordelijken van de VN-zending en coördinatoren voor humanitaire aangelegenheden.

Monusco is wereldwijd de grootste VN-zending die momenteel loopt. Zij had tot nu toe een brede opdracht in verschillende gebieden van de DRC, maar zal op vraag van de donoren vanaf juli 2022 volledig geconcentreerd worden op regio's in het oosten van het land: de provincies Ituri en Noord-Kivu, waar momenteel de staat van beleg geldt, en de provincie Zuid-Kivu. Haar actieradius blijft door de beperkte mensen en middelen noodzakelijkerwijs beperkt, maar de concentratie van de operaties in het oosten kan wel vruchten afwerpen.

De VN en de DRC hebben de principiële beslissing genomen om de opdracht tegen 2024 te beëindigen, al moet die datum slechts als indicatief en als een beginpunt van de terugtrekking worden beschouwd: alles hangt af van de concrete veiligheidssituatie op dat moment. President Felix Tshisekedi is trouwens voorstander van het behoud van de MONUSCO-zending in zijn land, terwijl zijn voorganger Joseph Kabila de zending wou opheffen. De beperkte tijdshorizon geeft wel aan dat er een belangrijke, maar zeer moeilijke opdracht is om het Congolese leger FARDC op relatief korte termijn voor te bereiden op een overname van de volledige verantwoordelijkheid voor de veiligheid, in het bijzonder in het oosten van het land.

Het oosten blijft geteisterd door allerlei milities, die in wisselende coalities de burgerbevolking in terroriseren. Het is niet realistisch om te verwachten dat MONUSCO en de FARDC de situatie op korte termijn volledig onder controle kunnen krijgen, maar de verdere professionalisering van de FARDC is wel een prioriteit en de betrokkenheid van andere actoren, zoals de politie, kan een bijdrage leveren. België heeft trouwens een opdracht met betrekking tot een hervorming van de Congolese politie: ons land heeft, in samenwerking met het ontwikkelingsagentschap Enabel, een belangrijk project

binnengehaald voor de ontwikkeling van een gemeenschapsgerichte politie in de DRC, die onder meer werk moet maken van meer sociale cohesie. In de twee oostelijke provincies onder militair bestuur is het belangrijk om op vrij korte termijn de voorwaarden te creëren voor de terugkeer van een burgerlijk bestuur. Het militaire leiderschap veroorzaakt immers op zich ook problemen, zoals de gebrekkige toegang van de burgerbevolking tot justitie.

MONUSCO heeft in tien domeinen *benchmarks* geïdentificeerd voor de DRC, die moeten toelaten om de gemaakte vooruitgang te evalueren. Helaas is er op heel wat vlakken achteruitgang, onder meer met betrekking tot voedselzekerheid (in het bijzonder in de regio Kasai), gezondheidszorg en de onafhankelijkheid van justitie. Een belangrijke oorzaak van het gebrek aan daadkracht van de autoriteiten is het ontbreken van financiële middelen voor de Staat door een te smalle fiscale basis: slechts 30 % van de rijkdom van het land wordt belast. De Staatsbegroting wordt dan nog vooral geschraagd door gewone burgers, die tot de lagere middenklasse behoren. Door de beperkte inkomsten zijn de mogelijkheden om beleid te ontwikkelen beperkt. De lonen van ambtenaren, politie, militairen en leerkrachten worden ook niet volledig of laattijdig uitbetaald, waardoor de betrokken personen in veel gevallen hun ontbrekend loon rechtstreeks bij de bevolking innen en de corruptie dus wordt aangewakkerd. Zo zijn universitaire diploma's, die door te veel universiteiten worden uitgereikt, te koop voor wie over genoeg financiële middelen beschikt, waardoor de competenties van de afgestudeerden te wensen overlaten. Wegen worden met externe financiering aangelegd, maar worden vervolgens niet onderhouden.

Verskillende leden van de delegatie merkten op dat het vertrouwen in MONUSCO (en ook haar voorganger MONUC, die al in 1999 operationeel werd) op het terrein niet groot is: de zending zou te weinig actief zijn en zou kampen met een gebrek aan kennis van de lokale samenleving, mede omdat veel soldaten in het korps geen enkele van de lokale talen (met inbegrip van het Frans) spreken en zelfs elkaar niet altijd begrijpen. Bij de samenstelling van een VN-zending zou meer rekening moeten worden gehouden met de bevolking en de situatie op het terrein.

16. 's Avonds nodigde de **sectie RDC-België van het Congolese Parlement** de delegatie uit voor een **vriendschapsdiner** in hotel Pullman.

WOENSDAG 3 NOVEMBER

17. In de ochtend kreeg de delegatie van de ambassadeur een rondleiding in het recente gebouw van de **Belgische ambassade** in de wijk Gombe. Het gebouw werd aangelegd op een oude Sabena-site, waar de vroegere luchtvaartmaatschappij haar personeel liet logeren. Er werd kennisgemaakt met de verschillende diensten die in het gebouw werken. De ambassade in de DRC is een van de grote en belangrijke diplomatieke posten van België, enerzijds wegens de historische banden, anderzijds wegens de veelvuldige uitwisselingen die ook nu nog bestaan tussen burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de politieke wereld. Het gebouw huisvest, naast de ambassade en de consulaire dienst, ook andere instanties, zoals de attaché Defensie, een deel van het ontwikkelingsagentschap Enabel, de Kamer van Koophandel, Hub Brussels (dat in Kinshasa instaat voor de economische vertegenwoordiging van de drie Gewesten van België) en de diplomatieke vertegenwoordiging van Nederland (binnen het raam van de overeenkomst op grond waarvan België en Nederland diplomatieke posten delen).

18. De delegatie begaf zich vervolgens naar het kabinet van de **vice-eersteminister en minister van Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Decentralisatie en Aangelegenheden van Gewoonterecht, de heer Daniel Asselo Okito Wankoy.**

De minister benadrukte het belang van een politiekorps waarop de bevolking kan rekenen voor de bescherming van haar fundamentele rechten. Er wordt momenteel in samenwerking met de Europese Commissie een belangrijke politiehervorming doorgevoerd, die door vier pijlers wordt gekenmerkt:

- een uitbreiding en modernisering van de opleiding, in eerste instantie voor het kaderpersoneel, maar vervolgens ook voor de politieagenten aan de basis. Dat vereist ook een adequate opleiding van de leerkrachten op de politiescholen;
- een verbetering van de logistiek, de uitrusting en het materieel, met inbegrip van de overdracht van kennis met betrekking tot het onderhoud van het materieel;
- de tijdige betaling van de lonen (waardoor de neiging tot corruptie bij politieagenten afneemt);
- de bouw van nieuwe, aangepaste infrastructuur.

Daarnaast wordt voor de politie ook werk gemaakt van een nieuwe vorm van rekrutering, een betere informatiedoorstroming (ook tussen de politie en de inlichtingendiensten) en de decentralisering van de politiediensten, die aanleiding kan geven tot een meer gemeenschapsgerichte politie die in elke

wijk aanwezig is. De openbare veiligheid mag verder niet worden geprivatiseerd: private veiligheidsdiensten mogen de opdrachten van de politie op het openbaar domein niet overnemen.

De leden van de delegatie wezen op het belang van een politiekorps dat zich volledig inschrijft in de democratische samenleving en verantwoordelijkheid opneemt voor de bescherming van de fundamentele rechten van de bevolking. Er werd ook opgemerkt dat de samenwerking met de Europese Unie niet perfect verloopt, wat blijkt uit het feit dat het gedeelte van de hervorming waarvoor het Congolese politiekorps zelf moest instaan uiteindelijk ook door de Europese Unie wordt uitgevoerd.

De actualiteit noopte ook tot het aankaarten van de problematiek van de veiligheid in het oosten van het land: de dag voor de vergadering hadden incidenten plaatsgevonden in de grensstad Bukavu in Zuid-Kivu. De minister stelde dat de politie vooraf op de hoogte was van mogelijke incidenten, maar het risico heeft onderschat. Het politiekorps is zeer waakzaam omtrent de veiligheidssituatie in deze provincie, waar (anders dan in Ituri en Noord-Kivu) niet de staat van beleg werd afgekondigd, maar er wel sprake is van spanningen tussen gewapende milities en burgers.

19. Het gesprek over de veiligheid in het oosten werd daarna voortgezet tijdens een ontmoeting in het Palais du Peuple met volksvertegenwoordigers en senatoren die lid zijn van de **parlementaire commissie Defensie en Veiligheid**.

Ook in deze vergadering werd aangevoerd dat België een partner kan zijn in het vinden van oplossingen voor verschillende problemen die elkaar in de instabiele context van het oosten van het land versterken:

- het onopgeloste vraagstuk van migratie en vluchtelingen afkomstig uit de buurlanden, dat de anarchie en het geweld aanwakkert;
- de beperkte capaciteit en de onbetrouwbaarheid van het leger en het politiekorps;
- het gebrek aan en de gebrekkige kwaliteit van het onderwijs en de gezondheidszorg;
- de imperialistische houding van buurland Oeganda, dat een deel van het Congolese grondgebied wil veroveren.

Volgens sommige vertegenwoordigers van het Congolese parlement heeft België niet altijd een consistente aanpak gehanteerd:

- het land heeft te weinig verantwoordelijkheid opgenomen voor de geopolitieke en andere problemen die het gevolg zijn van haar optreden als koloniale mogendheid;
- Congo kreeg in 1960 zijn formele politieke onafhankelijkheid, maar België hield alle essentiële hefboomen in handen, waardoor een volwaardige ontwikkeling in Congo niet mogelijk was;
- er was op verschillende momenten bereidheid om een partnerschap aan te gaan, maar het door België toegezegde engagement werd ook in veel gevallen teruggeschroefd, onder meer om redenen eigen aan de interne Belgische politiek. De samenwerking in het project Artemis was daar een voorbeeld van.

De heer André Flahaut verdedigde het optreden van België in het kader van de militaire operatie Artemis in 2003. Dit door Frankrijk geleide project, dat steun kreeg van België en andere Europese landen, was van in het begin bedoeld als een tijdelijke operatie om de VN-zending MONUC bijstand te geven en zo een genocide in de oostelijke stad Bunia te verhinderen. Dit vrijwillige engagement van België was nooit bedoeld om een structureel karakter te krijgen. Problemen bij internationale opdrachten moeten eerder worden gesitueerd bij de VN-zendingen (eerst MONUC, dan MONUSCO), waar bij de samenstelling van de troepenmacht te weinig rekening wordt gehouden met de noodzaak van een basiskennis van de lokale taal en situatie. De tijdelijkheid van andere engagementen van België kan in veel gevallen worden verklaard door een gebrek aan resultaten of engagement bij de Congolese autoriteiten. Een pragmatische en op concrete resultaten gerichte aanpak kan vaak het best werken. België heeft in de relaties met zijn gewezen kolonie te vaak een paternalistische houding aangenomen, maar zichzelf heeft altijd gepleit voor een partnerschap op basis van gelijkheid.

20. Daarna begaf de delegatie zich naar het kabinet van **de heer Tommy Tambwe**, die sinds augustus 2021 de nieuwe functie uitoefent van **nationale coördinator van DDRCS, een programma gericht op ontwapening, demobilisatie, gemeenschapsopbouw en stabilisering**, onder de rechtstreekse

verantwoordelijkheid van de Congolese President. Zijn opdracht kadert in een nationale strategie, die in beginsel betrekking kan hebben op het hele Congolese grondgebied, maar waarbij de klemtoon wel ligt op de instabiele oostelijke provincies. Hij werkt vanuit Kinshasa, enerzijds omdat politieke steun van het centrale bestuur belangrijk is, anderzijds omdat hij daardoor afstand kan nemen van de partijen in het oosten. Zijn taak is transversaal en moet zelfs, ook al is de verantwoordelijkheid nationaal, binnen een supranationaal kader worden gesitueerd:

- de betrokkenheid van de buurlanden van de RDC is cruciaal voor het welslagen van zijn opdracht;
- hij maakt werk van veranderingen waarvan de krijtlijnen mede worden bepaald door de Afrikaanse Unie en de Verenigde Naties, die door de zending MONUSCO op het terrein aanwezig is. Geslaagde vredesprocessen in het buitenland, zoals in Colombia, kunnen inspireren.

De heer Tambwe en zijn collega, een experte inzake mensenrechten, wezen op het feit dat eerdere pogingen om een duurzame vrede in het oosten tot stand te brengen niet geslaagd zijn. Na de verkiezingen van 30 december 2018 werden pogingen ondernomen om de strijdende militieën te integreren in het Congolese leger en daardoor stabiliteit tot stand te brengen, maar die pogingen hadden niet altijd het gewenste resultaat. De conflicten hebben vaak een identitair of sectarisch karakter, waardoor het onderlinge wantrouwen tussen de groepen vaak nog te groot is voor een goede samenwerking in eenzelfde organisatie. Ook worden de vertegenwoordigers van het burgerlijke bestuur, met name de gouverneurs, veelal tot een bepaald kamp gerekend, waardoor zij niet in staat zijn om initiatieven te lanceren die voldoende draagvlak hebben bij de verschillende strijdende partijen.

De beide sprekers gaven vervolgens toelichting bij de inhoud van hun opdracht, die eerst kan worden opgedeeld in pijlers en vervolgens in segmenten, projecten en doelstellingen. Ontwapening, demobilisatie en identitaire kwesties zijn dan wel cruciaal, maar de achterliggende factoren zijn even belangrijk om een verandering op het terrein teweeg te brengen. Zij benadrukten de gelijkwaardigheid van de zes pijlers die hij en zijn team als noodzakelijk beschouwen voor een duurzame vrede: (1) leiderschap en goed bestuur, (2) vrede, conflictoplossing en sociale cohesie, (3) herstel van het gezag van de Staat en veiligheid, (4) gemeenschapsopbouw, (5) stabilisering en (6) ontwikkeling. Deze pijlers worden verder opgesplitst in concrete projecten en doelstellingen, die samen de voorwaarden voor een rechtvaardige samenleving zonder gewapende conflicten uitmaken. De acties zullen via een logisch tijdspad verlopen: eerst wordt de situatie op het terrein geanalyseerd, vervolgens worden de lokale actoren geraadpleegd, daarna wordt nagegaan hoe de doelstellingen kunnen worden gerealiseerd.

De omvang en de moeilijkheidsgraad van de opdracht is groot. De verwezenlijking van de geschetste pijlers en doelstellingen is in veel gevallen bovendien een verantwoordelijkheid van andere instanties of een gedeelde verantwoordelijkheid: de taak van de nationale coördinator en zijn team bestaat er dan in om te faciliteren en te overtuigen. De heer Tambwe gelooft niettemin in het welslagen van zijn opdracht, mede doordat hij onder de rechtstreekse verantwoordelijkheid van het staatshoofd van de RDC opereert.

21. 's Avonds nodigde de **ambassadeur van de Europese Unie (EU) in de DRC, de heer Jean-Marc Châtaigner**, de volksvertegenwoordigers uit voor een diner in zijn residentie. De ambassadeur sprak de overtuiging uit dat België als kleine lidstaat van de EU door zijn historische en persoonlijke banden en engagementen een belangrijke rol kan opnemen in de Congo en dat de EU en België het meest kunnen bereiken door op zoek te gaan naar synergieën tussen multilaterale en bilaterale acties in uiteenlopende domeinen.

22. Deze dag begon in het Palais du Peuple met de voorstelling van de **beurzen die door het Belgische ontwikkelingsagentschap Enabel werden toegekend aan 12 beloftevolle Congolese doctoraatsstudenten**, die allen steun krijgen voor studieprojecten in uiteenlopende domeinen die een positieve invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van de DRC. Velen onder hen doorlopen een deel van hun studietraject aan Belgische universiteiten, waar ze theoretische en praktische bijstand krijgen voor de uitwerking van hun projecten.

De ambassadeur van België in de DRC, de heer Jo Indekeu, wees op het feit dat Congo via Enabel jaarlijks voor een bedrag van 250 miljoen euro aan ondersteuning krijgt, meer dan om het even welk ander land. De inspanningen voor opleiding zijn groot: over de jaren heen kregen tot nu toe 5.000 Congolese studenten een tegemoetkoming van Enabel en werden er 93 beurzen toegekend, met name in de focusdomeinen landbouw, gezondheid en beroepsopleiding.

23. Daarna had de delegatie een ontmoeting met de **vice-eersteminister en minister van Buitenlandse Zaken van de DRC, de heer Christophe Lutundula**. De minister wees eerst op zijn persoonlijke band met België door zijn studies in Antwerpen, alvorens aan te geven dat onze beide landen veel gemeenschappelijk hebben. De minister benadrukte dat de betrekkingen tussen de beide landen na een moeilijke periode weer goed zijn, waardoor er ruimte is om de bestaande vormen van samenwerking in alle domeinen (politiek, economisch, militair, op het vlak van ontwikkeling en cultureel) te versterken en uit te breiden.

Het beslissingskader van 2019 kan een goede basis voor samenwerking zijn, maar moet permanent worden geëvalueerd. De minister betreurde het Belgische besluit tot opheffing van het multisectorieel programma, dat al lang liep en gericht was op kennisoverdracht aan Congolese kaderleden door middel van beurzen, en hoopt dat de Belgische houding in dit dossier nog kan evolueren.

De stand van zaken in enkele bilaterale dossiers werd besproken:

- 1) het zakenklimaat blijft een zorgenkinder door de wijdverspreide corruptie, maar de nieuwe, door de President ingestelde financiële inspectie boekt wel resultaten. Ook is er recent een belangrijke doorbraak die bij investeerders vertrouwen kan opwekken: de wetgeving op de bescherming van Belgische economische investeringen in Congo werd aangenomen;
- 2) het vraagstuk van de restitutie van Congolese kunstwerken is complex, maar de beide landen hebben de oprechte intentie om in overleg tot gedragen besluiten te komen. Naast juridische vragen over het precieze statuut van kunstwerken moeten ook een aantal praktische en materiële aspecten worden onderzocht, onder meer de mogelijkheid om Congolese kunstwerken in optimale omstandigheden te ontvangen en te conserveren. Experts uit de beide landen zijn nu al aan de slag;
- 3) om optimaal te kunnen functioneren, zouden de Belgische scholen moeten worden vrijgesteld van onroerende voorheffing.

Verder werd gesproken over de opportuniteit van het behoud van de staat van beleg in de provincies Ituri en Noord-Kivu en over de situatie met betrekking tot de CENI en de voorbereiding van de verkiezingen in 2023.

24. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan de twee **Belgische scholen in Gombe, Kinshasa, de Franstalige Lycée Prince de Liège** (lager en secundair onderwijs) **en de kleinere Nederlandstalige Prins van Luikschool** (enkel lager onderwijs). De volksvertegenwoordigers maakten kennis met de directies en de leerkrachten van de scholen en leerden hun bezorgdheden en moeilijkheden kennen. Door de evolutie van de Belgische staatsstructuur, in het bijzonder de overheveling van de bevoegdheid voor onderwijs naar de Gemeenschappen, hebben zij geen consulaire statuut onder bescherming van de Belgische ambassade meer; zij zijn daardoor vzw's moeten worden. Een van de nadelen van dat statuut is dat zij voor hun gebouwen onroerende voorheffing aan de Congolese Staat moeten betalen, zoals reeds werd aangekaart in het gesprek met de minister van Buitenlandse Zaken, maar er wordt met juridische ondersteuning van de Belgische ambassade gestreefd naar een vrijstelling van deze belasting.

De Franstalige school volgt zoveel mogelijk de eindtermen en de inspectieregels van de Franse Gemeenschap, maar krijgt van die overheid slechts beperkte steun, waardoor de meeste kosten voor het onderwijs moeten worden gedragen door de ouders. De Vlaamse school krijgt evenmin financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap.

25. In de namiddag was er een gedachtewisseling met de **minister van Volksgezondheid, Hygiëne en Preventie, de heer Jean-Jacques Mbungani Mbanda**. Hij verklaarde zich goed bewust te zijn van de enorme uitdagingen waarvoor zijn departement staat, met name doordat drie kwart van de Congolese bevolking in armoede leeft.

Bij haar aantreden in april 2021 heeft de regering op het vlak van gezondheid twee prioriteiten bepaald:

- het aanbieden van basisgezondheidszorg aan de hele bevolking door de uitrol van gezondheidscentra over het hele grondgebied;
- het voeren van een efficiënte strijd tegen de (momenteel zeven) epidemieën die het land teisteren door digitale monitoring van het hele grondgebied.

Om deze doelstellingen te schragen, werd het beschikbare budget verhoogd met 12 tot 13 %.

Concrete acties die sindsdien werden ondernomen, zijn de heropbouw van gesloten ziekenhuizen, een verhoging van de toegang tot geneesmiddelen met 50 % (gekoppeld aan de strijd tegen valse geneesmiddelen) en de mutualisering van zowel de formele als de informele gezondheidssector. Reeds in 2008 werd een wet aangenomen die de basis vormt van een solidair gezondheidssysteem, maar die wetgeving werd vooralsnog niet uitgevoerd. De nieuwe regering heeft nu een stap gezet door de effectieve oprichting van een solidariteitsfonds voor gezondheidszorg, dat momenteel 400 miljoen euro bevat. De ziekenhuizen, die voor de aanvullende, vaak meer complexe gezondheidszorg instaan, worden ook niet vergeten: zij kunnen rekenen op personeelsleden die een goede opleiding hebben genoten en een behoorlijk loon krijgen. Laboratoria over het hele land krijgen ook extra middelen wegens hun belangrijke opdracht voor het bedwingen van epidemieën.

De Congolese overheid heeft weinig middelen om de coronacrisis daadkrachtig aan te pakken. Zo is de toegang tot vaccins in het land zeer beperkt. Slechts weinig inwoners zijn dus gevaccineerd, maar het gezondheidsprobleem dat erdoor veroorzaakt wordt, is gelukkig kleiner dan in veel andere landen, mogelijk doordat de bevolking een grote mate van collectieve immuniteit heeft verworven door blootstelling aan eerder circulerende aanverwante virussen. De overheid heeft trouwens ook lering getrokken uit de opeenvolgende ebolacrisissen, die telkens snel en efficiënt in de kiem worden gesmoord.

De minister wees op het feit dat de gezondheid van de bevolking ook afhangt van andere variabelen dan de gezondheidszorg. Omdat is gebleken dat 42 % van de kinderen slechte voeding krijgt, wordt via de scholen 22 miljoen euro besteed aan het aanbieden van kwaliteitsvolle voeding, wat als een vorm van preventieve gezondheidszorg kan worden beschouwd.

26. Deze gedachtewisseling werd gevolgd door een uitwisseling over de **thema's gezondheid en grensoverschrijdende handel** in een post-COVID-19-context met een aantal **vertegenwoordigers van organisaties en instanties die bij deze beide vraagstukken betrokken zijn:**

- de heer Florimond Tshioko (vertegenwoordiger van de Wereldgezondheidsorganisatie van de Verenigde Naties);
- de heer Bob Manwana (directeur-generaal van BGD, de ontwikkelingsbank van de landen van de Grote Meren);
- de heer Yuma Macumu Désiré (voorzitter van het Rode Kruis in de provincie Zuid-Kivu);
- de heer Danny Mutembe (voorzitter van het COVID-19-platform en vertegenwoordiger van de farmaceutische industrie);
- de heer Gaël Mundomba (lid van ARCA, de autoriteit voor de regulering en de controle van de verzekeringen);
- mevrouw Esther Misheng Mbidi (vertegenwoordiger van de onderneming Credassur, die actief is in de domeinen vastgoed, kredieten en verzekeringen);
- de heer Salomon Baravuga (consultant in het domein van mensenrechten).

De rode draad in de tussenkomsten was een gebrek aan kennis en aan vertrouwen in het handelen van officiële instanties, private organisaties en burgers, waardoor veel positieve projecten voor meer grensoverschrijdende handel en ten gunste van de gezondheid niet van de grond komen:

- de vertegenwoordiger van de ontwikkelingsbank BGD merkte op dat een gebrek aan geld niet het voornaamste probleem is: zijn instelling beschikt over financiële middelen, onder meer voor microkredieten, maar er wordt te weinig een beroep op gedaan;
- de vertegenwoordiger van de farmaceutische industrie sprak over de dagelijkse, gezamenlijk te voeren strijd tegen vervalste geneesmiddelen;

- de vertegenwoordiger van ARCA stelde dat het concept van verzekeringen bij de meerderheid van de bevolking nog geen ingang heeft gevonden, waardoor de markt te klein is om optimaal te kunnen functioneren;
- het Rode Kruis kan in de oostelijke provincies een beroep doen op voldoende artsen, maar kampt dan weer met een tekort aan medisch materiaal en geneesmiddelen, waardoor de artsen hun job niet op een behoorlijke manier kunnen uitvoeren. Als er kwaliteitsvolle geneesmiddelen zijn, dan zijn ze wegens hun te hoge prijs in veel gevallen niet toegankelijk voor de meerderheid van de bevolking. Dit zijn dagelijkse problemen voor onder meer het ziekenhuis Panzi in Bukavu, waar Nobelprijswinnaar Denis Mukwege met zijn team hard werkt om vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van verkrachting en andere vormen van geweld te helpen en zo hun waardigheid terug te geven.

Er werden ook een aantal oplossingen aangereikt, al blijft de uitwerking ervan op het terrein een uitdaging. Internationale niet-gouvernementele organisaties met een lokale werking en vzw's die los van overheden functioneren kunnen een rol spelen in de verstrekking van informatie en de distributie van diensten. Het kan daarbij gaan over microkredieten, kwalitatieve geneesmiddelen, medische apparatuur, verzekeringen enz. Omdat België aandeelhouder is van de BGD, kan het wellicht ook mee het beleid van de ontwikkelingsbank sturen.

27. De dag werd besloten met een **diner ter ere van de Belgische delegatie** in hotel Rotana in aanwezigheid van de Eerste minister van Congo, verschillende leden van zijn regering en vele volksvertegenwoordigers en senatoren. De leden van de delegatie werden bedacht met een aandenken dat symbool staat voor de verbondenheid tussen de beide landen.

VRIJDAG 5 NOVEMBER

28. De dag ging van start met een **Grote internationale beurs van de ondernemers** in hotel Fleuve Congo, die georganiseerd werd door Credassur. Mevrouw Esther Misheng Mbidi verduidelijkte dat de Beurs als doelstelling heeft om de mogelijkheden en obstakels voor ondernemerschap in de DRC te onderzoeken, met bijzondere aandacht voor de Noord-Zuidsamenwerking. Het ruimere opzet is de totstandkoming van een brede middenklasse in de DRC, die de noodzakelijke hervormingen in het land mee kan schragen. Een bijzondere focus ging naar de mogelijkheden voor een Belgisch-Congolees

partnerschap, zowel op het niveau van bedrijven, investeerders en financiële instellingen als wat de verantwoordelijkheid van de overheden betreft. In alle tussenkomsten kwam naar voor dat vertrouwen, goed bestuur en solidariteit cruciaal zijn. Het is belangrijk om Europese investeringen aan te trekken, wat kan worden bevorderd door een robuust fiscaal systeem, de bescherming van investeringen, degelijk onderwijs, goed bestuur en een efficiënte strijd tegen corruptie.

In het plenaire gedeelte werd het woord gevoerd door de voorzitter van de Congolese Senaat, de heer André Flahaut en de ambassadeurs van de Europese Unie en België in de DRC. De heer Jérôme Roux, economisch adviseur en de uittredende economische vertegenwoordiger van de Gewesten van België in Kinshasa, identificeerde de Congolese sectoren met groeipotentieel en verkende de concrete, pragmatische mogelijkheden voor een Belgisch-Congolese samenwerking ten behoeve van een duurzame ontwikkeling. In de daaropvolgende panels werd verder ingegaan op de situatie in specifieke sectoren en op de rol die jongeren en vrouwen kunnen spelen.

29. Op initiatief van de Belgische ambassade in de DRC ging de delegatie vervolgens in het Palais du Peuple in gesprek met **enkele leden van de commissie voor de Mensenrechten en de commissie voor Gender, Familie en Kinderen van de Nationale Assemblee van de DRC**. Zij benadrukten dat er nog veel vooruitgang kan en moet worden geboekt in de bevoegdheden van de beide commissies. Dat deze beide commissies recent opgericht, wijst enerzijds op de urgentie van een aanpak van de betreffende problemen en toont anderzijds aan dat het Congolese parlement wel degelijk belang hecht aan deze vraagstukken. De mensenrechten van Congolese burgers, in de eerste plaats vrouwen en kinderen, staan zeker onder druk door de staat van beleg in Ituri en Noord-Kivu, maar worden ook elders op grote schaal geschonden. Een belangrijk dossier dat momenteel aan de orde is, betreft de vroedvrouwen, die een rol kunnen spelen in bewustwording bij vrouwen.

Mevrouw Nahima Lanjri gaf aan dat zij in het Belgisch parlement in de afgelopen jaren veel heeft gewerkt rond een aantal thema's die tot de bevoegdheid van de commissies behoren en die in de DRC als prioritair moeten worden beschouwd: gendergelijkheid, de bestrijding van huiselijk geweld, seksuele misdrijven, kinderrechten enz. De Belgische delegatie kan haar expertise en het verrichte werk met de Congolese volksvertegenwoordigers delen, rechtstreeks of via de Belgische ambassade.

30. Op voorstel van *delegatielid Nahima Lanjri* werd ruimte gemaakt voor een persoonlijk maatschappelijk getuigenis van op het terrein: **mevrouw Marilyne Nsimba** gaf toelichting bij de oprichting, de werking en de bereikte resultaten van de **vzw Mama Lufuma, een organisatie die in Matadi in de provincie Kongo-Central alleenstaande jonge moeders en hun kinderen helpt om een toekomst op te bouwen**.

De vzw werd in 2007 opgericht door een Belgisch-Congolees koppel en is op uiteenlopende manieren actief. De vzw beschikt in de eerste plaats over een eigen huis waar tijdelijke opvang en opleiding wordt gegeven aan jonge moeders, veelal tienermoeders, die met uiteenlopende problemen kampen. In veel gevallen zijn de jonge vrouwen thuis niet meer welkom en leven zij in miserabele omstandigheden, zonder opleiding en zonder werk. De vzw zet ook in op duurzame samenwerking met lokale partners, waardoor de organisatie als buurtcentrum betekenisvolle verandering kan teweegbrengen voor de bredere gemeenschap in de wijk: de vzw heeft klaslokalen voor een lokale school gebouwd, is zelf met een opleidingscentrum en een kleuterschool gestart, heeft een bibliotheek en een informaticalokaal uitgebouwd, heeft geïnvesteerd in een waterbron achter het opvanghuis, heeft een ambulance aan het lokale ziekenhuis geschonken, geeft brillen aan slechtziende kinderen enz.

De vzw draait volledig op vrijwilligers, sommigen uit België. Doordat de verantwoordelijkheid voor alle aspecten van de werking van de organisatie door de betrokkenen zelf in handen wordt genomen en doordat er voldoende expertise aanwezig is, gaat de vzw met al haar projecten haar eigen weg en is ze niet afhankelijk van andere instanties. Jaarlijks worden projectreizen georganiseerd voor geïnteresseerde vrijwilligers uit België; doordat zij zelf alle kosten voor hun reis betalen, kunnen alle beschikbare financiële

middelen in de werking van de vzw worden geïnvesteerd. Delegatielid Nahima Lanjri heeft zelf een engagement als vrijwilliger opgenomen voor de vzw en verleent op regelmatige basis financiële steun.

31. De delegatie ging in dialoog met vertegenwoordigers van de **Vereniging van de Kinderen van in Congo Achtergelaten Belgen**. Deze organisatie vertegenwoordigt de kinderen van personen met een Belgische vader en Congolese moeder uit de koloniale tijd. Indien die personen van gemengde afkomst in Congo geboren werden, kregen zij de Belgische nationaliteit niet automatisch; indien bovendien de Belgische nationaliteit niet voor hun vijfde verjaardag werd aangevraagd, verloren zij het recht op die nationaliteit en op toegang tot het Belgische grondgebied, waardoor zij geen enkel recht kunnen laten geleden ten opzichte van het land van hun vader.

Omdat deze situatie niet rechtvaardig lijkt, besliste de delegatie om een brief te richten aan de Belgische Eerste minister, waarin gevraagd wordt om een oplossing te vinden voor deze groep. De situatie van de betrokken personen is overigens niet vergelijkbaar met een andere groep van kinderen, metissen genoemd, die zonder inspraak van hun Congolese familie wel naar België werden gebracht; ook zij vragen erkenning voor het leed dat hen is aangedaan doordat ze eenzijdig aan hun familiale omgeving werden onttrokken, maar hun vraag is dus van een andere orde.

ZATERDAG 6 NOVEMBER

32. Tot besluit van de IPU-zending werd de delegatie in audiëntie ontvangen door de **President van de Democratische Republiek Congo, de heer Felix Tshisekedi**, in zijn ambtswoning.

De heer André Flahaut overliep het programma en de ontmoetingen van de afgelopen week en benadrukte het belang van goede relaties tussen de beide landen. De IPU-zending kan worden beschouwd als een nieuw startpunt voor constructieve samenwerking op politiek, economisch, militair, sociaal, maatschappelijk en cultureel vlak. Hij kondigde aan dat hij werk zou maken van een spoedige behandeling van het ontwerpprotocol voor samenwerking tussen de beide parlementen door de bestuursinstanties van Kamer en Senaat. Hij uitte ook de intentie om de Belgische minister van ontwikkelingssamenwerking, naar aanleiding van haar nakend bezoek aan de DRC, te brieven over de tijdens de zending verworven inzichten en maakte melding van de lopende besprekingen tussen de beide landen over de restitutie van Congolese kunstwerken.

De heer Samuel Cogolati gaf aan dat de zending zijn eerste ervaring met Congo was, maar zeker niet zijn laatste. Als Belgische volksvertegenwoordiger die een engagement voor de DRC wil opnemen, wenste hij ook uiting te geven aan zijn hoop en bezorgdheden voor het land, die mede geïnspireerd zijn door zijn recente contacten met de civiele samenleving in het land:

- 1) Congo kan de keuze maken om zijn ecosystemen goed te beschermen. Hij verwelkomde het engagement dat de President tijdens de klimaatconferentie in Glasgow zonet had opgenomen voor een betere bescherming van het tropische regenwoud in zijn land, dat na Brazilië het grootste gebied van ongerepte natuur in de wereld vormt en een belangrijke bijdrage kan leveren tot een beperking van de opwarming van de aarde;
- 2) het geweld in het oosten moet worden gestopt en de schendingen van de mensenrechten, met name in de beide provincies met een staat van beleg, dienen te worden aangepakt;
- 3) er is nood aan een totaalplan om een perspectief te geven aan drie kwart van de bevolking, die in armoede leeft.

De DRC verdient concrete bijstand van landen als België om een meer rechtvaardige en duurzame toekomst op te bouwen. Daarbij is van belang dat prioriteit wordt gegeven aan het welzijn van de gewone bevolking, dat de plundering van natuurlijke grondstoffen door buitenlandse actoren wordt gestopt en dat het potentieel van de jonge bevolking beter kan worden benut.

Mevrouw Nahima Lanjri benadrukte het belang van de rechten van vrouwen en kinderen binnen de politieke wereld en in de Congolese samenleving. Zij zal de ervaring die zij in het Belgische parlement heeft opgedaan inzake de rechten van deze en andere groepen die specifieke bescherming verdienen met haar Congolese ambtsgenoten delen. Zo kan zij hopelijk een bijdrage leveren tot de opbouw van een meer harmonieuze samenleving in Congo.

Onder meer tijdens het bezoek aan de materniteit in Selembao op de eerste dag van de zending heeft zij geleerd dat er nog zeer veel werk is op het vlak van gezondheidszorg. Zij heeft in de afgelopen dagen vastgesteld dat stilaan werk wordt gemaakt van de strijd tegen corruptie, al blijft dit een moeilijke opdracht, en hoopt dat de onafhankelijkheid van het justitiële apparaat door de overheden zal worden gewaarborgd.

De heer Jérôme Roux is aan het einde gekomen van 17 jaar werk voor de ontwikkeling van ondernemerschap in Congo. Hij verwacht dat de conferentie in Brussel in maart 2022 nieuwe Belgische investeringen in Congo kan opleveren, vooral in drie sleutelsectoren: landbouw, mijnen/steengroeven en toerisme. De *East African Community*, waar Congo lid van is, kan ook bijdragen tot de facilitering van buitenlandse investeringen en ondernemerschap. Een verbetering van de infrastructuur, onder meer door de aanleg van spoorwegen, kan een belangrijke positieve impact hebben. Congo hoeft ook geen land van grondstoffen alleen te blijven: er is ruimte voor een industrieel initiatief gericht op de omvorming van lokale grondstoffen tot afgewerkte producten.

De President van de Democratische Republiek Congo, de heer Felix Tshisekedi, sprak zijn tevredenheid uit over de constructieve voorstellen en suggesties, die hij onderschrijft. België kan zeker een bijdrage leveren om Congo te helpen bij het boeken van vooruitgang op de verschillende genoemde domeinen. Hij bevestigde daarom zijn wens om de samenwerking tussen de beide landen verder uit te bouwen.

Hij erkende dat er nog veel werk is op allerlei vlakken, zoals gezondheidszorg, mensenrechten, het ondernemingsklimaat en de bescherming van ecosystemen. Inzake de veiligheid in het oosten moet de VN-zending MONUSCO niet het werk van het Congolese leger overnemen, maar dat leger kan wel nuttig gebruikmaken van intellectuele en materiële hulp vanwege de zending. De staat van beleg in de provincies Ituri en Noord-Kivu werd ingeroepen na twintig jaar van geweld, maar is op termijn zeker geen duurzame en aangepaste oplossing voor de situatie. Hij gaf ook aan dat zijn land inspanningen levert om het zakenklimaat te verbeteren: door een betere bescherming van de Belgische investeringen, door een belangrijke fiscale hervorming en door een meer gestructureerde aanpak van corruptie.

De President vestigde zelf de aandacht van de Belgische delegatie op een specifiek knelpunt: het gebrek aan bereidheid van Belgische financiële instellingen om leningen toe te kennen voor Belgische investeringen in Congo. Hij weet die weigerachtigheid ten dele aan de invloed van niet-Europese landen, die investeringen in dollars willen bevorderen, en benadrukte dat België en de andere landen van de Europese Unie hun eigen weg moeten volgen, in het belang van zowel Europa als de DRC.

33. Na de ontmoeting met de President was er nog een vrije namiddag, waarin de delegatieleden eigen **ontmoetingen in het maatschappelijke en culturele veld** hadden. 's Avonds reisde de delegatie vanuit luchthaven N'Djili in Kinshasa af naar Brussel.

